

”Debüt” rubrikamızın qonağı C.Cabbarlı adına İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrının gənc rejissoru Nicat Qəribdir. Nicat 1991-ci il fevralın 14-də İmişli rayonunun Əliqulular kəndində dünyaya gəlib. 2008-ci ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin ”Dram rejissorluğu” fakültəsinə qəbul olub. Yaradıcılığa isə hərbi xidmətdən döndükdən sonra başlayıb.

- Rejissorluğa olan həvəs sizdə necə yarandı?

- Bu sənətə tam sevgi ilə gəlmişəm. Uşaq vaxtı televiziya da nümayiş olunan filmləri izləyirdim. Daha çox hind filmlərini bəyənirdim. Oradakı psixoloji konfliktlər diqqətimi çəkirdi. Anama deyirdim ki, gələcəkdə mən də rejissor olacağam. 10-cu sınıfda oxuyarkən qarşıma məqsəd qoydum. Bu məqsəd uğrunda var gücümle çalışdım. Nəticədə istədiyim ixtisasa qəbul olundum. Universitetdə mərhum sənətkarımız, peşəkar rejissor Vəqif İbrahimovun kursuna daxil olmuşdum. Tale elə gətirdi ki, V.İbrahimovlu bizə 3 il dərs keçdi. 3-cü kursdan sonra bizi rejissor

- Əlbəttə. Rəhmətlik Vəqif İbrahimovludan öyrəndiklərim bugünə qədər də hafizəmdədir. Düzdür, ondan rejissorluğun bütün sirlərinə yiyələnmə bilməsəm də, məlum məsələdir ki, təbii ki bu sənətə yiyələnmək mümkün deyil. Ən azından teatrda tamaşa üzərində çalışanda, ilk olaraq haradan başlamaq lazım olduğunu, personajları necə təhlil etmək lazım gəldiyini, dramaturji təhlili necə aparmalı, aktyor seçimini necə etməli olduğumu Vəqif müəllimdən öyrəndim. Əsgər müəllimin kursunda da bildiklərimi təkmilləşdirdim. Şükürlər olsun ki, öyrəndiklərimi teatrda tətbiq edə bilərəm.

- Bir az da İrəvan Teatrına gedən yoldan danışaq.

- Hərbi xidmətdən döndükdən sonra heç bir teatra müraciət etmədim. Film sahəsində səs rejissoru kimi çalışdım. Sonra düşündüm ki, burada vaxt itirirəm. Öz ixtisasım üzrə çalışmaq istəyirdim. Teatrımızın direktoru ilə tanış oldum. Ona özüm haqqında məlumat verdim. İftixar Pirişev məni teatra dəvət etdi və üç ay sınaq müddəti verdi. Üç aylıq sınaq müddətində Demet Çizmelinin ”Cümhuriyyətin ilk sədası” adlı pyesi əsasında tamaşa hazırladım. Türkiyə Cümhuriyyətinin banisi Mustafa Kamal Atatürkdən bəhs edən bir pyes idi. Həmin tamaşa Çanaq-

də özümü vicdanla cəm edə bilirsənsə, işimin öhdəsindən gələ bilirsənsə, bu elə gələcəkdən xəbər verir.

- Xaricdə təhsil, əcnəbi rejissorlarla fikir mübadiləsi, daha çox təcrübə - bunları istəmirsinizmi?

- Əslində belə şeylər məni maraqlandırır. Peşəkar rejissor olmaq üçün hər hansı sənədə, hər hansı kağız parçasına ehtiyacım yoxdur. Bunlar rəsmi məsələlər üçün lazımdır. Peşəkar rejissor olmaq istəyirsənsə, müşahidə qabiliyyətini genişləndirməlisən. Özünün baxış bucağın formalaşmalıdır. Daim öz üzərində çalışmalısən. Əgər üzərində çalışmağı bacarmırsansa, dünyanın heç bir peşəkar rejissoru sənə heç nə öyrədə bilməyəcək. Hər şey insanın özündən keçir. Sadəcə, doğru müşahidə etməyi bacarmaq lazımdır. Hələ ki buna ehtiyac duymuram.

- Kimləri özünüze örnek bilirsiniz?

- Örnək götürdüyüm insan hazırda həyatda yoxdur. Onun məktəbi qəlbimdə, ruhumda, beynimdədir. Dərsini aldığım Vəqif İbrahimovludur, yerdə qalanlar isə sevdiyim rejissorlardır. Azərbaycan Teatrında yaxşı rejissorlarımız var. Bəhram Osmanov, Əsgər Əsgərov, Oruc Qurbanov kimi böyük rejissorlarımız var. Hətta gənc rejissorlarımızın hər birinə böyük hörmətim var. Onların sənəti mənim üçün ucadır.

- Teatrda müxtəlif yaş dövrünə aid aktyorlar var. Gənc bir rejissorun onları səhnədə idarə etməsi necə qarşılanır?

- Teatrımızda gənc, orta və yaşlı nəslin aktyorları var. Bizim teatrın kollektivi mənə çox dəstək oldu, çox şükür ki, heç bir problemə üzlaşmadım.

- Hərdən gənclərə qarşı paxıllıq da olur. Sizcə, bu, nədən irəli gəlir?

- Bu, nə paxıllıq, nə də qısqancılıqdır. Mənim üçün bu özünü bəyənməlikdən irəli gəlir. Ola bilsin ki, mənəndən bir neçə yaş kiçik rejissor gələ bilər. Əgər mən onu bəyənmirəmsə, qəbul edə bilmirəmsə, mən heç kiməm. Gənc bir aktyor teatra gəlirsə, deməli, onun qabında nəşə var. Nə olsun ki, təcrübəsi yoxdur? Təcrübə insana birdən verilmir ki? Əgər sən onu bu sənətdə qəbul edə bilmirsənsə, onun inkişafına çalışmırsansa, deməli sən bu sənətin üzqarasısan.

- İndi müasir dövrdə yaşayırıq. Çağdaş dövrdə müasir texnologiyalar səhnələrə yol tapır. Sizcə, səhnədə müasirlik budurmu?

- Teatr canlı sənətdir. Slaydların səhnəyə gətirilməsinin tam əleyhinəyəm. Ondansa oturub film izləyirik. Bəzi gənc rejissorlar çağırılar ki, filmə teatrın orta məxrəcində bir şey hazırlasınlar. Mən bunun əleyhinə deyiləm, əlbəttə, aktyorla elə çalışmaq lazımdır ki, o, həm filmə, həm də teatr səhnəsində çalışmağı bacarsın. İşıq sistemi, texniki avadanlıqlar nə qədər müasir və zəngin olsa, bu, tamaşanın mükəmməlliyinə xidmət edir. Ancaq sırf səhnənin içərisində teatr səhnəsinə yad olan müasir texnologiyalardan istifadə etməyin tam əleyhinəyəm.

- Bəs dəbdəbəli dekorasiyalar necə?

- Əslində mən onların da əleyhinəyəm. Ona görə ki, bir səhnəni yaratmaq üçün sənə məkan lazımdırsa, balaca bir stuldan da istifadə edə bilərsən. Tamaşağının diqqətini aktyordan kənara yayındırmaq olmaz. Dekorasiyalarla tamaşağının qane etmək olmaz. Tamaşa zamanı tamaşaçı düşünməsin ki, görəsən bu dekorasiyanı necə hazırlayıblar? Müxtəlif dekorasiyalardan az miqdarda istifadə etmək olar. Əsasən aktyoru qabartmaq, onu ön plana gətirmək lazımdır. Aktyora öz oyununu göstərməsi üçün səhnə və məkan lazımdır. O dekorasiyadan istifadə etmək faydalıdır ki, həmin dekorasiya aktyora səhnədə xidmət edir. Əgər səhnədə göz oxşamaq üçün möhtəşəm dekorasiya düzəldirsən, bu, əlavə pul tələb edir. Möhtəşəm dekorasiyaya verilən pul aktyora verilsə, daha yaxşı olar. Möhtəşəm sənəti nümayiş etdirən aktyordur. Hər şey aktyora xidmət edir.

Xəyalə RƏİS

qala zəfərinin 100 illiyinə həsr olundu.

Bu gün öz ixtisasımda çalışmağımda direktorumuza borcluyam. O, mənə çox dəstək olur və etimad göstərir. Şükürlər olsun ki, onun etimadını doğrulduram və bundan sonra da doğrulmağa çalışacağam. İkinci işim isə Hidayət Orucovun ”İrəvanda xal qalmadı” əsəri oldu. Hazırda isə 3 əsər üzərində işləyirəm. Anton Pavloviç Çexovun ”Ayı”, Elçin Əfəndiyevin ”O da aşiq ola”, İsrail dramaturqu Yosef Bar - Yosefin ”Qəliz adamlar” tamaşaları üzərində çalışıram.

- Teatrın repertuar planını kim seçir?

- Teatrın repertuar planı tutulanda, bədii şura keçirilir və səhnə həlli tapacaq olan əsərlər müzakirə olunur. Teatrın baş rejissoru Oruc Qurbanov və mənim iştirakımla seçimlər olur.

- İrəvan teatrının səhnəsi bərbad vəziyyətdədir. Kiçik bir otaqda tamaşa hazırlamaq sizə çətin deyil ki?

- Əslində doğrudan da teatrın binası bərbad vəziyyətdədir. Teatrımızın payına köçkünlük həyatı düşüb. Əbəş yerə teatrımızın kollektivinə qəhrəman sənətkilər demirlər. Çünki o cür bərbad şəraitdə yaxşı tamaşalar hazırlamaq, maraqlı premýeralar ərsəyə gətirmək çox çətinidir. Məlumdur ki, tamaşa öz səhnəsində bişməlidir. Onun musiqisi, işığı, texniki avadanlıqları, rəssam işi teatrın öz səhnəsində hazırlanmalıdır. Bu məsələdə üzərimizə çox ağır yük düşür. Biz tamaşanın şəraitətsiz vəziyyətdə hazırladıqdan sonra onun premýerasını böyük səhnədə edəndə işıq, səhnə məsələsini anında həll etməyə çalışırıq. Kollektivimiz hər bir çətinliyə tab gətirir. Hesab edirəm ki, yaxın zamanlarda teatrımız təmir olunar və biz də əziyyətdən azad olarıq.

- Gənc rejissor olaraq teatra hansı yenilikləri gətirməyi düşünürsünüz?

- İstər klassik, istərsə də modern teatrda bəyənmədiyim heç nə yoxdur. Hər bir şey öz dövrünün mükəmməlidir. Teatr rejissorun, aktyorun məhsuludur. Teatr sənəti onların beyninin təzahürüdür. Mən İftixar müəllimlə tanış olarkən o da mənə bu sualı vermişdi. Əslində mənim teatra gətirmək istədiklərim köhnəliyin içində qalan yeniliklərdir. Bu yaxınlarda Əsgər müəllimlə də söhbət edəndə o, bildirdi ki, biz hər şeyi əslində müasir üslubda, yeni formada işləməyə çalışaraq qayəni itirmişik. İtirdiklərimizi bərpa edib yeni formada teatra təqdim etmək istəyirəm. Əslində etmək istədiyim şeylər çoxdur. Buna həm yaşı, həm də təcrübəm kifayət etmədiyi üçün hələ ki gözləyirəm. Zaman gələcək, siz də yeniliklərimin şahidi olacaqsınız.

- Bəs, hədəfləriniz nələrdir?

- Heç zaman gələcək haqda düşünməmişəm. Bu günümürlə yaşayan insanam. Gələcəyə gedib çatacağımı da bilmirəm. Çalışdığım sahə üzərində

Əsgər Əsgərovun kursuna saldılar. Diplom rəhbərim isə Bəhram Osmanov oldu.

- Gələcəkdə aktyor kimi səhnədə, filmlərdə özünüzdə realizə etməyi necə, düşünürsünüz mü?

- Əgər yaxşı rejissor olmaq istəyirsənsə, aktyorluq etməyi də bacarmalısan. Belə ki, səhnə həlli, plastikası, səhnə danışığı - bunların hamısına rejissor yaxından bələd olmalıdır. Hərdən tamaşalarımızda epizodik rollarda çıxış edirəm. Bu sənətdə tam sözümü dedikdən sonra bəlkə də aktyor kimi çıxışlarım oldu.

- Ailənidə incəsənətlə məşğul olan varmı?

- Mənim çalışdığım sahədə işləyən yoxdur. Ancaq ədəbiyyatçılarımız var. Belə ki, qohumlarımdan Qəşəm Nəcəfzadə, Dayandır Sevgin, Kəramət Böyükçöl ədəbiyyat sahəsində qələmləri ilə sözlərini demiş insanlardır.

- Ədəbiyyatçıların içərisində böyümüsünüz. Özünüzdə belə bir istedad varmı?

- Mən özüm də əvvəllər şeirlər yazmışam, hətta mənim 2 şeirlər kitabım çap olunub. İndi də yazıram. Təkcə şeir deyil, pyes, roman da yazıram. Hələ ki onları üzə çıxarmıram. Hər şeyin öz zamanı və dövrü var.

- Deyirsiniz ki, pyes və romanlar yazırsınız. Bəs yazdığınız əsərlər nə zaman öz səhnə həlli tapacaq?

- Əgər pyes yazmaq istəyirsənsə, səhnəni tozuna, aktyoru nəfəsinə qədər tanımalısan. Daxilində dramaturgiyaya gəlmək istəyi varsa, sən teatrda yaşamalısən, o ab-havanı duymalısan. Özüm də teatr sahəsində çalışdığım üçün bu cəhətdən bəxtim gətirib. Niyə də olmasın? Gələcəkdə görəm ki, mənim yazdıqlarım səhnə əsərinə çevrilə bilər, arzusunda olaram ki, yazdıqlarım öz səhnə həllini tapsın.

- Bu sənəti seçdiyinizə görə qınaqlarla üzlaşdınız mı?

- Əslində bu sahəyə bir qədər yüngül sahe kimi baxırdılar, qəbul edə bilmirdilər. Çünki ucaq kənd yerində rejissorluq ixtisası o qədər də populyar deyil. Dayılarımdan təpkilər oldu ki, özümə başqa ixtisas seçim. Amma zaman keçdikcə onlar da gördülər ki, bu sahə də gözəl sahədir. Əslində o qədər də böyük qınaqla üzlaşmadım.

- Universitet zamanı öyrəndiklərinizi iş prosesində tətbiq edə bilərsiniz mi?

